

-1-

ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΥΠΑΡΞΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

“Το φροντιστήριο δεν υπάρχει επειδή η εκπαίδευση που παρέχεται έξω από αυτό είναι κακή. Υπάρχει επειδή η εκπαίδευση που παρέχεται μέσα σε αυτό, είναι καλή.”

Κάποια σχόλια στο τύπο ή και από ορισμένους εκπαιδευτικούς ή λειτουργούς του δημοσίου διατυπώνουν την ευχή να πάψει κάποτε να υφίσταται η λειτουργία των ιδιωτικών φροντιστηρίων.

Επιτρέψτε μου να διατυπώσω τις ενστάσεις μου στην ευχή αυτήν και να αποτυπώσω κάποιες σκέψεις μου, που πιστεύω είναι και σκέψεις αρκετών συναδέλφων νόμιμων φροντιστηρίων.

Υποθέτω, πως η συγκεκριμένη ευχή στηριζόταν όχι σε κάποια προσωπική εμπάθεια προς τους εκπαιδευτικούς – φροντιστηριούχους αλλά σε μια αρνητική αποτίμηση του ρόλου των φροντιστηρίων. Ο ρόλος αυτός έχει για μένα τουλάχιστον 2 διαστάσεις σε σχέση με τις οποίες θα αναπτύξω την επιχειρηματολογία μου.

Έχουμε λοιπόν την αμιγώς εκπαιδευτική πλευρά των φροντιστηρίων αλλά και την οικονομική και κοινωνική τους συνιστώσα. Εξυπακούεται εκ των προτέρων ότι διάκειμαι αρνητικά στον αφοριστικό χαρακτηρισμό «παραπαιδεία» που χρησιμοποιούν κάποιοι, με μεγάλη ευκολία μάλιστα, για να προσδιορίσουν αυτό που για κάποιες χιλιάδες ανθρώπων αποτελεί το **νόμιμο βιοπορισμό** τους.

-2-

Ας ξεκινήσω λοιπόν από την εκπαιδευτική, την πρωτεύουσα σημασίας, παράμετρο της δουλειάς μας. Η αρνητική θεώρηση προς τα φροντιστήρια ξεκινάει συνήθως από μια, επιτρέψτε μου τον χαρακτηρισμό, παιδαριώδη σκέψη: «Αν είχαμε καλύτερα σχολεία δε θα χρειαζόμασταν τα φροντιστήρια». Πιστεύετε δηλαδή ότι όλοι οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στα κρατικά αλλά και στα ιδιωτικά σχολεία είναι ανεπαρκείς επιστημονικά, περιορισμένης παιδαγωγικής κατάρτισης (ή) αδιάφοροι; Είναι τουλάχιστον αφελές αν όχι επικίνδυνο να πιστεύει κανείς κάτι τέτοιο και σίγουρα είναι προσβλητικό για αυτήν τη μεγάλη κοινωνική ομάδα. Και η απόδειξη αυτού του ισχυρισμού είναι προφανής. Η συντριπτική πλειοψηφία, αν όχι το σύνολο, των μαθητών ακόμη και των καλύτερων ιδιωτικών σχολείων προσφεύγουν στα φροντιστήρια, ιδιαίτερα στις τάξεις του Λυκείου. Εξάλλου, όσο πιο απαιτητικός είναι ένας καθηγητής σ' ένα κρατικό σχολείο τόσο περισσότερο γεννάται η ανάγκη στους μαθητές για φροντιστηριακή υποστήριξη. Συνεπώς αλλού είναι οι αιτίες της λειτουργίας των φροντιστηρίων. Νομίζω πως και αυτές είναι προφανείς.

Πρώτα-πρώτα η επιθυμία των μαθητών για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και τον καταρτισμό των σπουδαστών για την αγορά εργασίας με μαθήματα που δεν μπορεί να προσφέρει το δημόσιο σχολείο.

Όσο θα υπάρχουν, και πάντα θα υπάρχουν, σχολές υψηλής ζήτησης και σπουδές που συνδέονται με επαγγελματική και κοινωνική καταξίωση, θα συνυπάρχει και η έννοια του ανταγωνισμού των υποψηφίων για την κατάληψη αυτών των θέσεων, οι οποίες βέβαια είναι θεαματικά λιγότερες από τους διεκδικητές τους, όπως άλλωστε συμβαίνει σε κάθε ανάλογη πραγματικότητα της

-3-

κοινωνίας μας. Γεννιέται λοιπόν η ανάγκη και η επιθυμία των μαθητών και των γονέων τους να αναζητήσουν περαιτέρω εφόδια σε σχέση με τους υπόλοιπους, να γίνουν δηλαδή ανταγωνιστικοί.

Το φροντιστήριο παρέχει αυτήν ακριβώς τη δυνατότητα. Σε καμιά περίπτωση δεν υποκαθιστά το σχολείο. Λειτουργεί ενισχυτικά, πολλαπλασιαστικά στις δυνάμεις που το σχολείο δίνει στο μαθητή.

Το φροντιστήριο λοιπόν είναι επιλογή. Κανείς δεν εκβιάζεται, κανείς δεν οδηγείται με τη βία στο φροντιστήριο. Το φροντιστήριο μάλιστα παρέχει τη δυνατότητα στο μαθητή να επιλέξει τον καθηγητή του, δεν επιβάλλει και δεν επιβάλλεται. Και είναι επίσης σίγουρο πως αν δεν μπορεί να προσφέρει την αιτούμενη ποιότητα, οι μαθητές θα φύγουν. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι **οι** επί τόσες δεκαετίες λειτουργία των φροντιστηρίων, είναι καταξιωμένη στη συνείδηση της κοινωνίας για την εκπαιδευτική της προσφορά και ποιότητα. **Και μάλιστα μέσα από τους ανύπαρκτους νόμους, αυτούς της ελεύθερης αγοράς.**

Μια δεύτερη μεγάλη αναγκαιότητα που οδηγεί στα φροντιστήρια είναι οι εγγενείς αδυναμίες πολλών μαθητών ν' αντεπεξέλθουν στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις της σχολικής ζωής. Τα παιδιά αυτά προφανώς αισθάνονται μειονεκτικά, βιώνουν ανασφάλεια και κλονίζεται σημαντικά η αυτοπεποίθησή τους. Μάλιστα πολλά αντιδρούν αρνητικά με αποτέλεσμα να έχουμε αύξηση στους δείκτες της διαρροής μαθητών από τα σχολεία. Δε νομίζω ότι μπορούμε να στερήσουμε από τα παιδιά αυτά το αναφαίρετο δικαίωμα της μόρφωσης. Δε νομίζω πως δεν χρειάζονται εκπαιδευτική υποστήριξη και μάλιστα συστηματική. **Και σε αυτήν την περίπτωση λοιπόν το φροντιστήριο είναι αναγκαιότητα, είναι επιλογή.** Μεγαλύτερη και πιο χειροπιαστή απόδειξη αυτού

-4-

του ισχυρισμού θεωρώ την εναγώνια προσπάθεια της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας να δημιουργήσει «κρατικά φροντιστήρια».

Θεωρώ λοιπόν εξαιρετικά λαϊκίζουσα την άποψη για την κατάργηση των φροντιστηρίων αφού, σε ότι αφορά τον εκπαιδευτικό τους ρόλο, η λειτουργία τους αποδεικνύεται όχι μόνο χρήσιμη αλλά και πολύτιμη.

«Ναι, αλλά πουθενά ανά τον κόσμο δεν υπάρχουν φροντιστήρια» ισχυρίζονται πολλοί. Καταρχάς θα έπρεπε να είμαστε περήφανοι για την πρωτοπορία μας αυτήν, γιατί φανερώνει τη δίψα μας για μόρφωση. Αλλά δεν είμαστε οι μόνοι στον κόσμο. Φροντιστήρια, και μάλιστα οργανωμένα, όπως στην Κύπρο λειτουργούν στην Ελλάδα, την Ιαπωνία, την Ν. Κορέα, την Πορτογαλία, την Ισπανία, την Τουρκία, τη Γαλλία και στη Γερμανία. Σχετικά άρθρα έχουν δημοσιευτεί αρκετά. Ελπίζω βέβαια να μη θεωρούμε και τους Ιάπωνες εκπαιδευτικά «υποανάπτυκτους» αφού έχουν φροντιστήρια.

Θέλοντας να μην μακρηγορήσω περαιτέρω στο ζήτημα της εκπαιδευτικής προσφοράς των φροντιστηρίων θ' αναφέρω, με επιγραμματικό τρόπο μερικά στοιχεία ακόμη.

Τα νόμιμα φροντιστήρια παρέχουν στους μαθητές έναν τεράστιο όγκο σημειώσεων, οργανωμένα και συστηματική διδασκαλία, εξατομικευμένα προγράμματα σπουδών, επιπλέον ώρες διαγωνισμάτων και γενικά λειτουργούν με πολύ υψηλές εκπαιδευτικές προδιαγραφές.

-5-

(Δεν είναι τυχαίο άλλωστε πως σε άλλες χώρες έχουν διαμορφώσει σύστημα διαχείρισης ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών (το γνωστό μας ISO) και πολλά φροντιστήρια έχουν ήδη πιστοποιηθεί.)

Οι φροντιστές επίσης παράγουν κάθε χρόνο έναν τεράστιο αριθμό επιστημονικών- εκπαιδευτικών συγγραμμάτων.

Παρέχουν σημαντικότερη υποστήριξη σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού.

Προσφέρουν στους μαθητές τους υπηρεσίες συμβουλευτικής από ειδικούς ψυχολόγους.

Ο ΣΙΦΚ ανέλαβε πρωτοποριακές εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες όπως οι «Εξετάσεις Προσομοίωσης» .

Γιατί λοιπόν απορρίπτουμε και ισοπεδώνουμε έτσι το εκπαιδευτικό έργο των φροντιστών;

Γιατί δεν αναγνωρίζεται ως προϋπηρεσία από το Υπουργείο Παιδείας το εκπαιδευτικό έργο των εκπαιδευτικών που εργάζονται στα ιδιωτικά Φροντιστήρια ενώ αναγνωρίζεται η προϋπηρεσία στα ιδιωτικά σχολεία; Τι πιο φρόνιμο θα ήταν το Υπουργείο Παιδείας να αξιοποιήσει τους εκπαιδευτικούς που δουλεύουν για μεγάλα χρονικά διαστήματα σε φροντιστήρια και δεν μένουν αδρανείς να περιμένουν κάποια χρόνια μέχρι να διοριστούν στη δημόσιο;

Γιατί δεν υπάρχει πολιτική βούληση να αξιοποιηθεί όλη αυτή η εκπαιδευτική δραστηριότητα - εμπειρία από το Υπουργείο Παιδείας?

Γιατί αρκετές φορές εξαιρούνται μάλιστα και από επιδοτούμενα προγράμματα ενώ αντιθέτως εγκρίνονται

-6-

**παράνομοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί που λειτουργούν σε παράνομους χώρους διδασκαλίας ;
Γιατί ακόμη ακούμε τον όρο «παραπαιδεία»;**

Αλλά κάπου εδώ μπαίνουμε στο δεύτερο σκέλος του προβληματισμού. Τον οικονομικοκοινωνικό ρόλο, των φροντιστηρίων.

Προσφέροντας υπηρεσίες με κόστος που μπορούν ν' αντέξουν ακόμα και τα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα και ποιότητα που ξεπερνάει κάθε άλλη αντίστοιχη διαδικασία, ανατρέπουν τους ταξικούς φραγμούς. **Τα φροντιστήρια με τη συνδρομή τους, δίνουν την ευκαιρία και τη δυνατότητα στο παιδί του εργάτη, του μισθωτού ν' ανταγωνιστεί μ' επιτυχία και χωρίς κανένα έλλειμμα τα παιδιά της οικονομικής ελίτ της χώρας μας. Αυτή η πραγματικότητα ενδυναμώνει την αρχή των ίσων ευκαιριών που αποτελεί αδιαμφισβήτητη προϋπόθεση εκδημοκρατισμού της κοινωνίας.**

Δε λείπει λοιπόν η κοινωνική ευαισθησία από τα φροντιστήρια. Αντίθετα είναι εύκολο να καταγραφεί μια σημαντική οικονομικοκοινωνική προσφορά τους. Η λειτουργία των φροντιστηρίων εξασφαλίζει αρκετές θέσεις εργασίας (4000 τουλάχιστον υπολογίζονται οι εργαζόμενοι στα φροντιστήρια σε όλη την Κύπρο).

Γύρω από τα φροντιστήρια αναπτύσσεται και τροφοδοτείται ένα ολόκληρο δίκτυο λιγότερο ή περισσότερο συναφών επαγγελματιών (εκδοτικοί οίκοι, βιβλιοπωλεία, διαφημιστικά γραφεία, εφημερίδες

-7-

κ.λ.π.). Δεν είναι λοιπόν μια ξεκομμένη, κοινωνικά περιθωριοποιημένη λειτουργία τα φροντιστήρια. Αντίθετα, οι φροντιστές είναι κοινωνικά ενεργοί, ευαισθητοποιημένοι κι αυτό αποδεικνύεται τόσο από τις ατομικές όσο και από τις συλλογικές δράσεις τους.

Ας αξιολογήσουμε τώρα ένα ακόμη στερεότυπο που κρατά για αρκετά χρόνια. Τον όρο «παραπαιδεία». Δεν ξέρω για εσάς αλλά εγώ όποτε ακούω τη λέξη αυτή κάνω διάφορους συνειρμούς με λέξεις όπως παρακράτος, παραοικονομία, παράσιτα κ.λ.π. Πώς λοιπόν λέμε ότι τα φροντιστήρια είναι «παραπαιδεία»; Πρόκειται για επιχειρήσεις που ελέγχονται από έξη (6) διαφορετικά υπουργεία (Παιδείας, Οικονομικών, Εργασίας, Δικαιοσύνης, Υγείας, Εσωτερικών). Είναι δυνατόν μια τέτοια δραστηριότητα να ασκείται εν κρυπτώ και παρανόμως; Τα φροντιστήρια προσφέρουν σημαντικότερα ποσά στο Κράτος. Αναφέρομαι βέβαια στους φόρους που πληρώνουμε και στις κοινωνικές ασφαλίσεις που καταβάλλουμε. **(Θα ήταν ενδιαφέρον αλήθεια να ξέρουμε το ύψος της οικονομικής αυτής συνδρομής.)** Και βέβαια έχω ένα ερώτημα. Δεν είναι «παραπαιδεία» η παράδοση ιδιαιτέρων μαθημάτων από όσους δεν έχουν τη σχετική άδεια, αμείβονται με «μαύρο» χρήμα και παραβιάζουν συστηματικά τις διατάξεις του ποινικού κώδικα; Εκτός αν αυτούς εννοούν όλα αυτά τα δημόσια πρόσωπα και οι φορείς εξουσίας (αρχηγοί κομμάτων, πολιτευτές, δημοσιογράφοι κ.λ.π.) που χρησιμοποιούν αυτόν τον όρο. Θα ήμουν πράγματι ευγνώμων αν τις επόμενες φορές έκαναν το διαχωρισμό δηλαδή όταν αναφέρονται με τον όρο παραπαιδεία να εννοούν όλοι τους μη αδειούχους φροντιστές.

-8-

Πιστεύω πως ο πολιτικός κόσμος και οι κοινωνικοί φορείς οφείλουν να δουν το θέμα της εκπαίδευσης πιο πλατιά και με όραμα. Όλοι μιλούν για τις αυξημένες ανάγκες που διαμορφώνουν οι μελλούμενες κοινωνικές εξελίξεις. Στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών κανένας εκπαιδευτικός φορέας δεν περισσεύει. Στα πλαίσια αυτού του σχεδιασμού ο ρόλος των φροντιστηρίων μπορεί να αποδειχτεί πολυδύναμος και πολυδιάστατος.

Αρκεί βέβαια να υπάρχει η σχετική βούληση και μέριμνα, και κυρίως, να πάψει να υπάρχει ο αποκλεισμός των φροντιστηρίων. Τα φροντιστήρια προσφέρουν σε έναν τέτοιο σχεδιασμό σημαντικά εφόδια. Διαθέτουν πιστοποιημένες εκπαιδευτικές δομές υψηλών προδιαγραφών (κατάλληλοι χώροι, εργαστήρια ηλεκτρονικών υπολογιστών κλπ) σε κάθε γωνιά της χώρας μας. Το ανθρώπινο δυναμικό τους αποτελείται από επιστήμονες με μεγάλη εμπειρία, εξειδίκευση, κατάρτιση, και κυρίως, με εκπαιδευτική τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων σπουδών. Είναι μάλλον απώλεια για τη χώρα όλη αυτή η δυναμική να παραμένει αναξιοποίητη και να περιθωριοποιείται.

Έχω λοιπόν την αίσθηση ότι οφείλουμε να επανεξετάσουμε τη θεώρησή μας προς τα φροντιστήρια. Χρειάζεται κυρίως να δούμε τα πράγματα χωρίς προκαθορισμένες αντιλήψεις και αγκυλώσεις.

Το γεγονός ότι είναι επιχειρήσεις που στοχεύουν και στο κέρδος δε νομίζω ότι πρέπει να είναι ταμπού και να δημιουργεί ενοχές. Κάτι τέτοιο είναι μάλλον οξύμωρο σε μια κοινωνία που σε ένα μεγάλο ποσοστό τοποθετείται πολιτικά υπέρ της ελεύθερης αγοράς. Ούτε βέβαια πιστεύω ότι πρέπει κανείς να απολογείται επειδή ασκεί

Σύνδεσμος Ιδιωτικών Φροντιστηρίων Κύπρου

ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΜΕ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

-9-

νόμιμη επιχειρηματική δραστηριότητα. Είναι πια καιρός να εκσυγχρονίσουμε το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των φροντιστηρίων (ο σχετικός νόμος υπάρχει από το 1971), να εξορθολογήσουμε το καθεστώς σε σχέση με τα επαγγελματικά δικαιώματα των εκπαιδευτικών φροντιστών και κυρίως να υπερβούμε τις ιδεολογίες και τους μύθους που δυσχεραίνουν την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των φορέων της εκπαίδευσης. Από το 2012 το Υπουργείο Παιδείας ετοίμασε Νομοσχέδιο το οποίο βάζει τάξη στη φροντιστηριακή εκπαίδευση και παρά τις αλλεπάλληλες και πολλαπλές συναντήσεις με την Επιτροπή Παιδείας της Βουλής, ακόμη δεν έχει προωθηθεί στην ολομέλεια της Βουλής για ψήφιση. Πρέπει όλοι να αναλάβουν τις ευθύνες τους.

Γιώργος Γαβριήλ

Πρόεδρος Συνδέσμου Ιδιωτικών Φροντιστηρίων Κύπρου